

عنوان مقاله:

تحلیل کتابشناختی نسخه‌های خطی فارسی دوره ی صفویه با تاکید بر ویژگیهای کتابتی و نوع خطوط

محل انتشار:

مجله دانش شناسی، دوره 7، شماره 27 (سال: 1393)

تعداد صفحات اصل مقاله: 14

نویسندگان:

ناهید بنی اقبال - دکترای کتابداری و اطلاع‌رسانی - عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال

مهر دخت وزیرپور کشمیری - دکترای کتابداری و اطلاع‌رسانی - عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال

ناهید علیزاده فر - کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی - دانشکده علوم انسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال

خلاصه مقاله:

هدف: پژوهش حاضر، عناصر فهرست نسخه‌های خطی فارسی دوره ی صفوی را مورد بررسی قرار داده است تا بر آن اساس به شناخت سبک و شیوه ی رایج، شاخصه های کتابآرایی و ویژگیهای کتابت آن دوره دست یابد. روشپژوهش: این پژوهش با روش تحلیل کتابشناختی به شیوه ی استنادی (کتابخانه‌ای) و تاکید بر نوع خط نسخه‌های خطی این دوره انجام گرفته است. سیاهه ی واری ۵ ناحیه ی توصیف قواعد فهرستنویسی انگلوامریکن (عنوان و شرح پدیدآوران؛ مشخصات ظاهری؛ انواع خطوط؛ آرایش نسخه‌ها؛ یادداشته‌ها و برافزوده‌ها) است. جامعه ی پژوهش شامل ۳۵۶۱ نسخه ی شناخته شده است که از این تعداد نمونه‌های شامل ۳۵۱ نسخه ی تاریخی، با بررسی فهرست پنج کتابخانه ی کاخ موزه ی گلستان، مجلس شورای اسلامی، مرکزی دانشگاه تهران، موزه ی ملک و ملی که بیشترین آثار این دوره را در فهرست خود داشتند، به عنوان جامعه ی آماری نمونه بر اساس جدول کرسی، مورگان انتخاب شد. یافته‌ها: یافته‌های حاصل از این پژوهش، بیانگر ارتباط انتخاب خطوط با گرایش موضوعی است که نخست به مضامین ادبی، سپس دینی و مذهبی، تاریخی، علوم طبیعی و ریاضی، اخلاقی و عرفانی این دوره توجه داشتند. از دیگر ویژگیهای این عصر توجه خاص در به کارگیری انواع تزیینات در صفحه ی عنوان، آغاز نسخه ها، استفاده از جدولهای رنگین، تذهیب و سرلوحهای ساده و مزدوج، وجود انجامه و حواشی نسخه ها است. نتیجه‌گیری: بر اساس یافته‌ها، فرضیه‌های پژوهش مبنی بر وجود ارتباط معنیدار بین نوع خط نسخه‌ها با موضوع آنها و سهم بیش از پنجاه درصدی (۴۶/۵۷٪) توجه بهخوشنویسی در مقایسه با کتابت عادی در فرایند نسخه‌پردازی با آزمونهای خی دو و Z تایید شد. در انتها پیشنهادهایی برای استفاده در فهرستنویسی نسخه‌های خطی فارسی با توجه به ویژگیهای خط و کتابآرایی شرقی ارائه شد.

کلمات کلیدی:

فهرستنویسی نسخه های خطی فارسی، انواع خطوط فارسی، دوره ی صفویه، نسخ خطی دوره ی صفویه

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1603509>

